

Jumalateenistus Nõos P, 01.08.21 kell 11.00, 9. pühapäev *post Trinitatis*

Lektsioonid: Õp 3:27–32; Hb 10:19–25

Pihikõne: Ap 1:14

Jutlus: Lk 12:41–48

Laulud: 327 (1–5); 326 (1–2, 3); 225 (1–4); 314 (1–5)

Aga Peetrus küsis: „Issand, kas sa räägid selle tähendamissõna meile või kõikidele?” Ja Issand ütles: „Kes küll on ustav ja arukas majapidaja, kelle isand seab oma pererahva üle neile parajal ajal andma määratud moona? Õnnis on see teener, kelle ta isand tulles leiab nõnda tegevat. Tõesti, ma ütlen teile, ta seab tema kogu oma vara üle. Aga kui see teener mõtleb oma südamel: „Mu isand viibib tulles”, ning hakkab peksma sulaseid ja tüdrukuid, sööma ja jooma ning purjutama, siis selle teenri isand tuleb päeval, mil ta ei oota, ja tunnil, mida ta ei tea, ning raiub ta pooleks ja annab talle sama osa nendega, keda ei saa usaldada. Too teener, kes küll teadis oma isanda tahtmist, ent ei valmistanud ega teinud tema tahtmise järgi, saab palju peksta, kes aga ei teadnud, kuid tegi, mis on hoope väärt, saab peksta vähem. Igaühelt, kellele on antud palju, nõutakse palju, ja kelle hoolde on jäetud palju, sellelt küsitakse veel rohkem.

Tänase kirjakoha alguseks on kirikukalendris märgitud Lk 12:42, millega kuuldud Jeesuse tähendamissõna ka tõepoolest algab. Siiski lisasin tänasele kirjakohtale ka eelneva, 41. salmi, kuna sellest selgub põhjus, miks Jeesus üldse sellise tähendamissõna kõneleb. See on Peetruse küsimus: „Issand, kas sa räägid selle tähendamissõna meile või kõikidele?”

Ja tegelikult tuleb siia lisada ka eelnevad salmid Lk 12:35–40, sest just nende (ehk „selle tähendamissõna“) ajal küsib Peetrus oma küsimuse. Kõiki neid ma ette lugema ei hakka, loen ainult salmi 37: „Õndsad on need sulased, keda isand tulles leiab valvamas. Tõesti, ma ütlen teile, ta võõtab oma riided ja paneb nad lauda istuma ning tuleb ja teenib neid.“

On arvatud, et Peetrus küsib oma küsimuse just selle Jeesuse ütluse tõttu. Ja Peetruses kõneleb siin enesearmastus, sest talle tundub, et need, kes suudavad valvata, kes on seetõttu õndsad ja keda Issand ise teenib, on justnimelt jüngrid, Peetrus nende reas esimesena. Mitte igaüks, kes Jeesuse kõnesid kuulab.

Ja nüüd kõnelebki Jeesus meie kirjakohtas kuuldud tähendamissõna – vastusena Peetruse enesearmastusest kantud küsimusele. Vaatame seda tähendamissõna lähemalt.

Jeesus kõneleb esmalt kellestki majapidajast, kelle ta isand seab oma äraolekul pererahva eest hoolet kandma. Majapidaja ülesanne on anda pererahvale moona, mida võiks mõista mingi toiduratsioonina, mõõdu järgi jagatud toiduainetena, see võib tähendada nii vilja kui ka liha.

Mida võiks see moon tähendada aga metafoorina? Muidugi Jumala sõna ja selle õpetust, mida majapidaja ehk Kristuse koguduse juht on kohustatud oma kogudusele jagama.

Jeesuse jünger ei pea mitte ainult valvama, Issanda tulekuks valmis olema, vaid ta peab samal ajal ka tööd tegema: kogudust n-ö Jumala sõnaga varustama. Ja kui Issand tagasi tuleb ja leiab oma koguduse juhi mitte ainult käed rüpes valvamas, vaid ka sõna jagamas, siis on ta tolle kogudusejuhiga rahul ja võib öelda, et see kogudusejuht on õnnis. Sest mida muud tähendab õndsus, kui mitte seda, et inimese ja Jumala vahetõttu on korras ja hea ning Jumal on inimesega rahul!

Lisaks saame Jeesuse tähendamissõnast teada, et sellise kogudusejuhi seab Issand kogu oma vara üle. Võib-olla tähendabki see seda, et Jumal nimetab ta oma pärijaks ja Kristuse kaaspärijaks (Rm 8:17), kellele kuulub kõik, mis on Jumalal.

Kui aga vaatleme Jeesuse tähendamissõnas nimetatud „moonat“ sõnasõnalises tähenduses, siis võiks see tähendada ka seda, et Issanda majapidaja peab koguduse eest hoolitsema materiaalselt, vajadusel andmagi neile toitu või, laiemalt, tagama hoolekandetöö. Lisaks tegema oma koguduse liikmeile sedasama, mida ta tahab, et talle tehakse ja täitma nõnda Kristuse ligimesearmastusekäsku.

Niisiis kujuneb Jeesuse tähendamissõna esimesest osast õppetund Peetrusele ja kõigile teistele, kes

on oma väärtuses Jumala ees liiga kindlad: vähe sellest, et te Issandat truult valvates ootate – te peate samal ajal ka oma koguduse eest hoolitsema! Ja võib-olla saab sellise põhimõttega siduda ka luterliku tööetika: Jumala kingitud ilmalikku ametit pidades saab samuti Jumalat ja ligimest teenida. Selleks ei pea olema tingimata professionaalne vaimulik või isegi munk, kes pühendab oma elu palvele ja Pühakirja uurimisele.

Seejärel kõneleb Jeesus aga sellisest majapidajast (nüüd nimetab ta teda, tõsi, teenriks), kes talitab eelkirjeldatud teenrist erinevalt. Ta näeb, et ta isand ei tule ega tule ja ta ei piirdu samuti valvamisega, kuid hakkab hoopis pahandust tegema. Ta hakkab pererahva teenijaile liiga tegema, sööma, jooma ja purjutama. Ühesõnaga, hakkab talle usaldatud volitusi kurjasti tarvitama.

Vähe sellest, et ta ei kuuluta kogudusele Jumala sõna või hakkab kasutama teistele mõeldud toitu ja jooki enese tarbeks või andub lausa meelemürkidele: ta astub kõige sellega vastu oma Issandale!

Millest võiks tulla see, et inimene, kes on kutsutud Jumala riigi tööle ja on võib-olla isegi koguduse juht, tõstab mässu Jumala vastu ja ei pea tema peatset tulekut enam tõenäoliseks? Mina näen kahte võimalust.

Esimene võimalus on see, et inimene ei saa võitu tema (hinge) ukse ees luuravast patust (1Ms 4:7) ja satub selle küttesse. See võib kergesti juhtuda igapäevaga, olgu siis kogudusejuhi või koguduse n-ö lihtliikmega. Pealegi ütleb Jeesus Lk 17:1: „On võimatu, et ei tuleks ahvatlusi patule.“ Ka Peetrus ise ütleb 1Pt 5:8: „Olge kained, valvake! Teie süüdistaja, kurat, käib ringi nagu mõirgav lõvi, otsides, keda neelata.“

Kui see juhtub, siis pole muud, kui meelt parandada, paluda Jeesuse nimel Jumalat, et Ta andeks annaks ja püüda enam pattu mitte teha. Kui aga jääda kõrgiks ja otsida vigu teistes, liiatigi veel Jumalas (hoidku Jumal selle eest!), siis süveneb tehtud patt järjest enam inimese hinge ja sellest vabaks saamine muutub järjest vaearikkamaks.

Teine võimalus, et Jumala riigi töötegija hakkab Jumalale vastu, on tõsisemgi: ta kaotab armastuse Jumala vastu ja, sellest johtuvalt, ka ligimeste vastu.

Lugesin hiljuti ühest Arvo Pärdi Keskuse välja antud raamatust, et Arvo Pärdi elu ja looming, kogu tema vaimne ja muusikaline maailm keerleb justkui ühe põhitelje ümber – selleks on armastus ning unistus sellest, et inimesed armastaksid üksteist. Küll on ilus unistus! Võib-olla see ongi põhjus, miks Jumal Arvo Pärdi eesti rahvale ja kogu maailmale kinkinud on ja miks Pärt on nii armastatud helilooja?

Kuid Jeesus kõneleb Mt 24:12 lõpuajast: „Ja kui ülekoorus võtab võimust, jahtub paljude armastus.“ Ülekoorus ehk Jumala vastu mässu tõstmine toob kaasa armastuse kadumise. Inimesed muutuvad üksteise suhtes kalgiks ja südametuks. Osal ühiskonnast võib elu isegi paremaks minna, sest halastuse kadudes muutub kohtupidamine täpsemaks, majandus kasvab, nõrgemad pühitakse teelt ja paljudel aladel saavutatakse nõnda suurepäraseid tulemusi.

Kuid armastuse kadumine on surma tee. Seda näitab kujukalt meie Issanda ja Õnnistegija Jeesus Kristuse tee Kolgatale. Naatsareti Jeesuse vastu oli kadunud igasugune armastus nende südamest, kes tollal Iisraelis asju otsustasid ja rahva südamest, kes neid otsuseid oma heakskiiduga võimendasid.

Niisiis tuleb olla tähelepanelik nii enda kui teiste suhtes ja juhtida tähelepanu armastuse vähenemisele. Tänu Jumalale, see on alati võimalik Jeesuse Kristuse eeskujuga tõttu ja seda saab kirjeldada Kristuse risti kaudu, nagu enne Kolgatat mainides põgusalt teingi. Oleks ainult Jumal meile armuline ja kingiks meile inimesi, kes suudavad armastada ka ülekohtu tingimustes ja meenutada seda armastusevajadust ka teistele!

Edasi kirjeldab Jeesus meie kirjakohas seda, mis juhtub teenriga, kes on – kas patu või armastuse puudumise või veel millegi muu tõttu – Jumala vastu mässu tõstnud. Issand raiub ta pooleks ja annab sama osa nendega, keda ei saa usaldada.

Seda kohta tuleb natuke selgitada. Esiteks arvavad eksegeedid, et väljend „pooleks raiuma“ ei tähenda siin siiski muistsete rahvaste hulgas, sh ka vanas Iisraelis levinud julma hukkamisviisi, vaid tugevat peksmist, mis haakub järgnevate salmidega. Teiseks on eestikeelne tõlge „ei saa usaldada“ ebatäpne, sest originaaltekstis kasutatakse sõna ἄπιστος, mis tähendab 'uskmatut'.

Meie kirjakohta lõpetavad Jeesuse kaks täpsustavat kirjeldust teenrite saatuse kohta, kes oma isanda

usaldust petsid. Teener, kes teadis oma isanda tahtmist, kuid siiski ei teinud selle järgi, saab palju peksta. Teener aga, kes ei teadnud oma isanda tahtmist, kuid tegi midagi isanda tahte vastast, saab vähem peksta.

Mida see „peksmine“ siin võiks tähendada? Võib-olla sedasama, mida nimetatakse 46. salmis osana nendega, kes on uskmatud. Milline on siis uskmatute käekäik? Mk 16:16 on kirjas tuntud lause: „Kes usub ja on ristitud, see päästetakse, aga kes ei usu, mõistetakse hukka.“ See tähendab, et uskmatuse võib viia hukkamõistmiseni.

Siiski on meie kirjakohas olemas lootus ka uskmatule teenrile. Esiteks annab lootust asjaolu, et tegemist on üldse Issanda teenritega. Seega on tegemist inimestega, keda Issand on ikkagi oma teenistusse kutsunud. Need pole inimesed, kes Jumalast kunagi midagi kuulnud pole, vaid on Jumalat oma elus teeninud – nii hästi või halvasti kui see neil on välja kukkunud. See aga tähendab seda, et neil on suurem võimalus saada Issandaga lepitatud kui neil, kes Jumalast midagi ei tea.

Teiseks aga annab lootust võimalus, et peksmine toimub erineval määral. Võib-olla saab siin näha lausa kolme erineva raskusastmega kohtuotsust. Esimene neile, kes tõstavad Issanda vastu mässu ja hakkavad Kristuse kogudust taga kiusama ja oma tegudega Jumalat laimama. Need „raiutakse pooleks“ ehk saavad kõige kõvemini peksta ja hukuvad.

Teine kohtuotsus aga käib ehk siis nende kohta, kes küll meelega ei teinud Issanda tahtmist, kuid siiski ei kahjustanud kogudust ega Issanda mainet. Ja kolmas kohtuotsus on neile, kes tegid Issanda tahte vastaselt seda tahet teadmata. Kahe viimase juhtumi puhul näib olevat lootus, et Issand annab neile andeks.

Ja lõpuks siis need kaks kokkuvõtvat lauset Jeesuse suust, laused, millega Jeesus tegelikult Peetrusele vastabki: „Igaühelt, kellele on antud palju, nõutakse palju, ja kelle hoolde on jäetud palju, sellelt küsitakse veel rohkem.“

Peetrus ja teised jüngrid on saanud Jumalalt väga palju: neid on kutsutud Jumala riigist osa saama ja nad on võinud kõndida koos Jumala Pojaga. Nüüd aga nõutakse neilt seda, et nad oleksid ustavad ja kuulutaksid evangeeliumi kogu oma ülejäänud elu. Lisaks nõutakse, et nad ei piirduks üksnes oma karja ehk koguduse õpetamisega, vaid lisaksid karja üha uusi lambaid, teisisõnu misjoneeriksid.

Niisiis on Jumala majapidaja või teenri töö pingutav ja vaevaline. Nii nagu iga teine inimlik töö, mis on vastutusrikas ja mahukas.

Kuid erinevalt inimlikust tööst on tasu Jumala riigi töö eest taevalik, millega ei suuda võrrelda mitte ükski inimlik töötasu: see Jumala riigi tööline, kellega Jumal on rahul, saab palgaks kogu oleva, sest kõik, mis kuulub Jumalale kuulub ka talle kui Jeesus Kristuse kaaspärijale!

Aamen.